

Наукові перспективи
Видавнича група

№ 4 (32)

2024

НАУКА і ТЕХНІКА

серія: право, серія: економіка, серія: педагогіка,
серія: техніка, серія: фізико-математичні науки

СЬОГОДНІ

З Україною

в серці!

Видавнича група «Наукові перспективи»

**Громадська наукова організація «Всеукраїнська Асамблея
докторів наук із державного управління»**

Громадська організація «Асоціація науковців України»

«Наука і техніка сьогодні»

*(Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»)*

Випуск № 4(32) 2024

Київ – 2024

Publishing Group «Scientific Perspectives»

**Public Scientific Organization «Ukrainian Assembly of
Doctors of Sciences in Public Administration»**

Public organization «Association of Scientists of Ukraine»

"Science and technology today"
*("Pedagogy" series, "Law" series, "Economics" series,
"Physical and mathematical sciences" series, "Technics" series)*

Issue № 4(32) 2024

Kiev – 2024

**«Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право»,
Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»):
журнал. 2024. № 4(32) 2024. С. 1275**

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу присвоєно категорію "Б" із економіки та педагогіки (спеціальності – 015 - Педагогічні науки; 076 - Економічні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 № 530 журналу присвоєно категорію "Б" із права (спеціальність – 081 Юридичні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 10.10.2022 № 894 журналу присвоєно категорію "Б" із техніки (спеціальність - 122 Комп'ютерні науки)

Журнал видається за підтримки Міждержавної гільдії інженерів консультантів, Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), Християнської академії педагогічних наук України та Всеукраїнської асоціації педагогів і психологів з духовно-морального виховання

Рекомендовано до видавництва Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного управління (Рішення від 24.04.2024, № 8/4-24)

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible

Головний редактор: Сопілко Ірина Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Відмінник освіти України, Лауреат Премії Президента України для молодих вчених, Лауреат Премії Верховної Ради України найталановитішим молодим ученим в галузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок, академік Академії наук вищої школи України, Заслужений юрист України (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- Артемчук Володимир Олександрович - доктор технічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г.Є. Пухова НАН України (Київ, Україна)
- Бахов Іван Степанович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Будник Вікторія Анатоліївна - кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій Державного університету інфраструктури та технологій (Київ, Україна)
- Волк Павло Павлович – доцент кафедри водної інженерії та водних технологій Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Гирка Ольга Ігорівна - кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри товарознавства, митної справи та управління якістю Львівського торговельно-економічного університету (Львів, Україна)
- Гнатюк Сергій Олександрович - кандидат технічних наук, доцент, заступник декана факультету аеронавігації, електроніки та телекомунікацій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Дацій Олександр Іванович - доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Двізінюк Михайло Михайлович - доктор фізико-математичних наук, професор, Завідувач відділу Відділу цивільного захисту та інноваційної діяльності Державної установи Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України" (Київ, Україна)
- Дяденчук Альона Федорівна - кандидат технічних наук, старший викладач кафедри вищої математики і фізики Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (Мелітополь, Україна)
- Забулонов Юрій Леонідович - доктор технічних наук, професор, Член-кореспондент НАН України, директор Державної установи «Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України» (Київ, Україна)
- Ільїн Валерій Юрійович - доктор економічних наук, професор (Київ, Україна)
- Ільїна Анастасія Олександрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління і адміністрування Національного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)
- Кардаш Оксана Любомирівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматизації, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
- Квасніков Володимир Павлович – доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

- Коваленко Валентин Васильович - доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник сектору авторського права та суміжних прав лабораторії авторського права та інформаційних технологій Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України (Київ, Україна)
- Коваленко Олена Михайлівна - кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
- Комнатний Сергій Олександрович - докторант кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Кравчук Володимир Миколайович — доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Кузьмич Людмила Володимирівна - доктор технічних наук, головний науковий співробітник Інституту водних проблем і меліорації Національної академії аграрних наук України (Київ, Україна)
- Куницький Сергій Олександрович - кандидат технічних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник науково-дослідної частини Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Лук'янчук Олександр Петрович — кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри будівельних, дорожніх, меліоративних, сільськогосподарських машин та обладнання Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Маджд Світлана Михайлівна - доктор технічних наук, професор, професор кафедри зеленої економіки та економіки природокористування Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління (Київ, Україна)
- Мануель Давид Массено - доцент відділу права та захисту даних, старший науковий співробітник і член координаційного комітету лабораторії UbiNET, запрошений член PDPC, член-консультант комісії цифрового права муніципальних адвокатських колегій Кампінаса та Прая-Гранде (Сан-Паулу), а також Комісії з інновацій, управління та технологій муніципальної адвокатської колегії Гуарульуса, коментатор ЮДА, почесний член IDEIA Institute, член Наукового комітету MICHN, член EDEN, член-кореспондент RedNAC, член UMAU, член-кореспондент UBAU (Португалія)
- Микитин Тарас Миронович - кандидат технічних наук, завідувач кафедри менеджменту Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- Мізюк Вікторія Анатоліївна - кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- Мірошніченко Валентина Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
- Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
- Огієнко Микола Миколайович - кандидат технічних наук, професор кафедри організації авіаційних робіт та послуг Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Одарченко Роман Сергійович - завідувач кафедри телекомунікаційних та радіоелектронних систем Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Оніщенко Наталія Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, академік НАПН України, завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права ім. В.М.Корецького НАН України (Київ, Україна)
- Опанасенко Володимир Миколайович — доцент кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Охрімченко (Жмурко) Тетяна Олександрівна - старший науковий співробітник кафедри комп'ютеризованих систем управління Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Павлов Костянтин Володимирович — доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва і маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Поліщук Віталій Васильович — кандидат сільськогосподарських наук, завідувач відділу зрошення, відділення меліорації Інституту водних проблем і меліорації Національної академії аграрних наук України (Київ, Україна)
- Приходькіна Наталія Олександрівна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- Стахова Анжеліка Петрівна — старший викладач кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Фесенко Андрій Олександрович - кандидат технічних наук, асистент кафедри кібербезпеки та захисту інформації Київського національного університету імені Тараса Шевченка. (Київ, Україна)
- Черненко Варвара Петрівна - кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри інформатики і вищої математики Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського (Кременчук, Україна)
- Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)
- Чумак Оксана Володимирівна - доктор економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу статистики і аналітики вищої освіти Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», (Київ, Україна)
- Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- Шеремет Інесса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Якимчук Аліна Юріївна - доктор економічних наук, професор, Академік економічних наук України, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Якимчук Олег Феодосійович - керівник групи білінгу Відділу бізнес-систем Департаменту інформаційних технологій ПРАТ «Рівнеобленерго» (Рівне, Україна)
- Яцишин Андрій Васильович - доктор технічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник Відділу цивільного захисту та інноваційної діяльності Державної установи Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України (Київ, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Право»

Брисковська О.М., Бурак М.В., Дякін Я.О.

ПРОБЛЕМИ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

19

Головін Р.Г.

ОРЕНДНА ПЛАТА ЗА ЗЕМЛЮ: РОЗМІР ПЛАТЕЖУ ТА ПОДАТКОВІ НАСЛІДКИ

31

Дацюк Т.К., Сєребряк С.В., Божко Д.В.

ПРАВОВИЙ СТАТУС ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ ТА ЗАХИСТ ПРАВ ЇХНЬОГО НАСЕЛЕННЯ (УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ)

45

Коваленко І.А., Коваль О.М.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

60

Концевич В.А.

МЕТАМОРФОЗИ ПРАВОВОЇ РЕАЛЬНОСТІ: НОВІТНІ ПРАВА ЛЮДИНИ

69

Кравчук В.О.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА УКРАЇНИ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

78

Красицька Л.В.

ПРАВО БАТЬКІВ НА ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ МАЛОЛІТНЬОЇ ДИТИНИ ТА СУМІЖНІ ПРАВОВІ ПОНЯТТЯ

91

Сафронова Г.В., Дацюк Т.К.

ОСНОВНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ І ЗАГАЛЬНІ ПОНЯТТЯ ПРО ДЕРЖАВУ І ПРАВО ЯК ВИРІШАЛЬНИЙ ЧИННИК У ПІДГОТОВЦІ КВАЛІФІКОВАНОГО ПРАВООХОРОНЦЯ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВозАСТОСОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

104

Сергієнко Н.А.

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ У ВИКОНАВЧОМУ ДОКУМЕНТІ ТА ВИЗНАННЯ ВИКОНАВЧОГО ДОКУМЕНТА ТАКИМ, ЩО НЕ ПІДЛЯГАЄ ВИКОНАННЮ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

115

Стешенко Т.В., Мацнєва О.В., Шмига В.О. 126
*КОМУНІКАЦІЇ ТА ВЗАЄМОДІЯ МІЖ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ ТА ГРОМАДСЬКІСТЮ*

Стешенко Т.В., Лещенко О.Ю., Жилка М.П. 141
*СТАРОСТА ЯК ІНСТИТУЦІЯ У МІСЦЕВОМУ САМОВРЯДУВАННІ, ЙОГО
РОЛЬ У КОМУНІКАЦІЇ МІЖ ВЛАДОЮ ТА ГРОМАДОЮ. ПОРІВНЯЛЬНИЙ
ДОСВІД ПОЛЬЩІ*

Холодов В.В. 156
*СИСТЕМА ПРИНЦИПІВ ПРОТИДІЇ ТЕРОРИСТИЧНІЙ ЗАГРОЗІ В
УМОВАХ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА: КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПРАВ
ЛЮДИНИ*

Чурпіта Г.В., Білянська Н.В. 163
*ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИЗНАННЯ НЕОБҐРУНТОВАНИМИ АКТИВІВ
ТА ЇХ СТЯГНЕННЯ В ДОХІД ДЕРЖАВИ*

Шепета О.В. 172
*ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА ПІДХОДІВ ДЕРЖАВНОГО ТА ПРИВАТНОГО
СЕКТОРІВ ДО КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ ПРОВІДНИХ ДЕРЖАВ СВІТУ У
СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ*

Яновицька А.В., Вовк М.З. 185
*ПРАВОВА ОХОРОНА ОБ'ЄКТІВ, ЗГЕНЕРОВАНИХ ШТУЧНИМ
ІНТЕЛЕКТОМ ТА ЗАХИСТ МАЙНОВИХ ПРАВ НА НИХ*

СЕРІЯ «Економіка»

Dzhereleiko S.D., Nagachevska O.O. 193
*MANAGEMENT OF THE COMMERCIAL BANK'S FINANCIAL STABILITY AS A
COMPONENT OF DEVELOPMENT AND COMPETITIVENESS STRATEGY*

Strelchenko O.H., Bukhtiiarova I.H., Bukhtiiarov O.A., Strelchenko A.M. 208
*FEATURES OF THE IMPLEMENTATION OF DIGITAL CURRENCY VALUES:
FUNDAMENTAL PROBLEMS AND PROSPECTS FOR IMPROVEMENT*

Березовська Н.І. 217
*СТАЛИЙ РОЗВИТОК У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ*

Бержанір І.А. 231
ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

- Винничук Р.О., Нога А.Ю.** 242
ВИКОРИСТАННЯ ЧАТ-БОТІВ В HR-МЕНЕДЖМЕНТІ: АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ
- Гринь Д.В., Олійник Д.В., Горстка О.В.** 254
УМОВИ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ ЯК ОБ'ЄКТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
- Гук О.В.** 267
ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ МАЛИХ ТА СЕРЕДНІХ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ
- Дзвоник Р.Я.** 277
ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ АНАЛІТИЧНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ МЕНТИРИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ
- Дробязко Л.В., Крамарева О.С.** 288
КОРПОРАТИВНЕ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ МЕТОДІВ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ПРАЦІВНИКІВ
- Дяченко М.В.** 299
ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЛІ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ
- Ільницький В.В.** 313
СИСТЕМА МІЖНАРОДНИХ ТРАНСПОРТНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ: СУТЬ ТА ЗМІСТ
- Кондрат І.Ю., Озарків І.С.** 321
ІННОВАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ СТАЛОГО ФІНАНСУВАННЯ
- Лезіна А.В.** 331
ВПЛИВ РИЗИКІВ ТА ЗАГРОЗ НА ПРОЦЕСИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ
- Мушеник І.М., Чернобай Л.М.** 344
АНАЛІЗ ВПЛИВУ ВІЙНИ НА МІЖНАРОДНІ ТРАНСПОРТНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ В УКРАЇНІ
- Писаренко Н.В., Калінін А.М., Гуляєва Л.П., Ткаченко Я.С., Буткевич О.В., Медвідь Г.С.** 355
ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ЕКОЛОГІЧНОГО МАРКЕТИНГУ В КОНЦЕПЦІЇ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ КОМПАНІЙ ЩОДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ КОМПАНІЙ ТА ГРІНВОШИНГ

УДК 330.341:634.8.07

[https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-4\(32\)-299-312](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-4(32)-299-312)

Дяченко Михайло Васильович аспірант, Вінницький національний аграрний університет, вул. Сонячна, 3, м. Вінниця, 21008, тел.: (067) 434-62-40, <https://orcid.org/0000-0003-2463-2769>

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Анотація. У статті висвітлено роль інноваційної діяльності у розвитку аграрного сектору економіки України. У контексті постійних технологічних змін та конкурентної боротьби, інновації стають ключовим чинником економічного зростання країни. Шляхом впровадження інновацій, аграрні підприємства можуть стати лідерами на ринку, але це можливо лише при повноцінному та успішному функціонуванні всіх елементів системи аграрного сектору економіки.

Розкрито економічну сутність інновацій та визначено їх особливості в аграрному секторі економіки. Україна, яка глибоко інтегрована у світову економіку, піддається впливу інноваційної глобальної аграрної сфери. Аграрний сектор економіки України не розвивається на основі інноваційної моделі, хоча існують видимі прояви інноваційних процесів, проте вони не є повністю охоплюючими, системними та необоротними. Основні причини такого кризового стану інноваційного розвитку вітчизняного аграрного сектору економіки визначаються впливом макро- та мікроекономічних чинників.

Встановлено, що для вдосконалення аграрної політики необхідно враховувати інноваційний аспект, що дозволить зміцнити внутрішні показники економічної діяльності аграрних підприємств через формування технологічних, агротехнічних та організаційно-економічних можливостей у сфері інновацій.

Доведено, що впровадження інноваційної моделі розвитку аграрного сектору економіки України є ключовим для ефективності всієї економічної системи країни. Цей сектор має потенціал стати потужним двигуном для національної економіки, особливо в контексті зростання значення продовольства як соціального та економічного ресурсу. Ефективність та перспективи інноваційної моделі розвитку значною мірою залежать від результатів інноваційної діяльності та створених умов у державі для її втілення на всіх етапах – від концепції до впровадження інноваційного продукту. Формування інноваційної моделі розвитку аграрного сектору стає

неможливим без створення інноваційної інфраструктури та готовності суспільства приймати нововведення.

Ринок інноваційних продуктів у сфері аграрного виробництва та інших секторах повинен бути насичений. Цю роль виконує наука, яка сприяє розробці та передачі інновацій, що спрямовані на досягнення не лише економічних, а й екологічних, соціальних або комплексних результатів, і які можуть бути використані різноманітними групами споживачів, включаючи органи державного та місцевого управління та підприємства.

Ключові слова: інновації, інноваційна модель, аграрний сектор економіки, інноваційна інфраструктура, державне регулювання, інноваційна продукція.

Diachenko Mykhailo Vasyliovych postgraduate, Vinnytsia National Agrarian University, St. Sonyachna, 3, Vinnytsia, 21000, tel.: (067) 434-62-40, <https://orcid.org/0000-0003-2463-2769>

FORMATION OF AN INNOVATIVE MODEL OF THE DEVELOPMENT OF THE AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE

Abstract. The article highlights the role of innovative activity in the development of the agricultural sector of the Ukrainian economy. In the context of constant technological changes and competition, innovation is becoming a key factor in the country's economic growth. By introducing innovations, agricultural enterprises can become leaders in the market, but this is possible only with the full and successful functioning of all elements of the system of the agrarian sector of the economy.

The economic essence of innovations is revealed and their features in the agrarian sector of the economy are determined. Ukraine, which is deeply integrated into the world economy, is exposed to the influence of the innovative global agrarian sphere. The agrarian sector of the Ukrainian economy is not developing on the basis of an innovative model, although there are visible manifestations of innovative processes, but they are not fully comprehensive, systemic and irreversible. The main reasons for such a state of crisis in the innovative development of the domestic agrarian sector of the economy are determined by the influence of macro- and microeconomic factors.

It was established that for the improvement of agrarian policy, it is necessary to take into account the innovative aspect, which will allow strengthening the internal indicators of the economic activity of agrarian enterprises through the formation of technological, agrotechnical and organizational and economic opportunities in the field of innovation.

It has been proven that the implementation of an innovative model of the development of the agricultural sector of the Ukrainian economy is key to the efficiency of the entire economic system of the country. This sector has the potential to become a powerful engine for the national economy, especially in the context of the growing importance of food as a social and economic resource. The effectiveness and prospects of an innovative development model largely depend on the results of innovative activity and the conditions created in the state for its implementation at all stages – from the concept to the implementation of an innovative product. The formation of an innovative model of the development of the agricultural sector becomes impossible without the creation of innovative infrastructure and the readiness of society to accept innovations.

The market for innovative products in the field of agricultural production and other sectors should be saturated. This role is played by science, which facilitates the development and transfer of innovations aimed at achieving not only economic, but also environmental, social or integrated outcomes, and which can be used by a variety of consumer groups, including state and local governments and enterprises.

Keywords: innovations, innovative model, agricultural sector of the economy, innovative infrastructure, state regulation, innovative products.

Постановка проблеми. Покращення ситуації в аграрному секторі неможливі без активізації інновацій та формування інноваційного напрямку розвитку. У контексті постійних технологічних змін та конкурентної боротьби, інновації стають ключовим чинником економічного зростання країни. Шляхом впровадження інновацій, аграрні підприємства можуть стати лідерами на ринку, але це можливо лише при повноцінному та успішному функціонуванні всіх елементів системи аграрного сектору економіки.

Дослідження нинішніх тенденцій та закономірностей функціонування аграрних підприємств підтверджує, що однією з основних причин обмеженої інноваційної активності цих підприємств є відсутність механізмів та інструментів, що стимулюють зацікавленість у впровадженні інновацій у сферу аграрного виробництва. У той же час, в умовах воєнного стану, коли аграрні підприємства працюють з обмеженими фінансовими ресурсами та зосереджені переважно на самозабезпеченні, вони вже ж таки обмежено проводять інноваційну діяльність.

В сучасному контексті наукові дослідження не відповідають потребам аграрного сектора, що свідчить про дисбаланс в інноваційній системі та відсутність взаємодії між реальними потребами галузей сільського господарства та науковими дослідженнями. Низький рівень інноваційної активності аграрних виробників в умовах воєнного стану, є наслідком їхньої низької ефективності господарювання, а також несприятливих умов фінансово-кредитної системи та правового регулювання. Це свідчить про

наявність комплексу проблем, розв'язання яких передбачає активізацію ролі держави через розробку моделі інноваційного розвитку аграрного сектору економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблемних питань інноваційного розвитку аграрного сектору України присвячені праці таких вчених- аграрників як В. Андрійчук, Г. Калетнік, О. Комеліна, В. Кравчук, М. Малік, Л. Мармуль, А. Никифоров, В. Осецький, П. Саблук, В. Смолінський, Л. Федулова, П. Харів, О. Шпикуляк та інші. Проте, незважаючи на цінність їхніх наукових досліджень, більшість аграрних підприємств стикається з обмеженнями у впровадженні інновацій через відсутність фінансових ресурсів, недостатню інформацію про оцінку доцільності інновацій, а також відсутність чітких орієнтирів інноваційного розвитку та економічних стимулів для їх впровадження. Ці проблеми породжують невирішені дискусійні питання, що підтверджує актуальність подальших досліджень у цій сфері.

Метою статті є дослідження та аналіз основних чинників низької інноваційної активності в аграрному секторі економіки України та формування моделі інноваційного розвитку.

Виклад основного матеріалу. Аграрний сектор економіки України відіграє ключову роль у економіці країни, і для його успішного функціонування необхідно використовувати досягнення науки, техніки та сучасних технологій. Ця стратегія можлива лише за умови впровадження та поширення інновацій у сфері агропромислового виробництва. Інноваційний процес складається із декількох етапів, які передбачають розроблення інноваційного товару (послуг) до його впровадження у масове виробництво. Нині інноваційна діяльність в Україні розбалансована за цими стадіями. Учасники інноваційного процесу не взаємодіють на належному рівні та мають обмежене розуміння процесу, особливо це стосується виробництва та споживання сільськогосподарської продукції [1, с. 32].

У теоретичному аспекті, інноваційний процес в аграрній сфері слід розглядати як постійний, неперервний процес перетворення конкретних технічних, технологічних та організаційно-економічних ідей і наукових концепцій у реалізацію практичних завдань з метою підвищення ефективності галузей. У той же час інноваційний розвиток аграрного виробництва в сучасних умовах має свої особливості, що обумовлені [2, с. 19]:

1) різноманітністю видів сільськогосподарської продукції та методів її вирощування та переробки у різних організаційно-правових формах господарювання.

2) важливу роль відіграють природні умови, які визначають технології виробництва;

3) існує значна різниця в періодах вирощування окремих видів сільськогосподарської продукції;

4) сільське господарство має значні відмінності між регіонами в умовах вирощування сільськогосподарської продукції;

5) різний рівень соціально-економічного розвитку працівників аграрного сектора економіки, що вимагає великої уваги до підготовки кадрів і підвищення їх кваліфікації.

Одночасно Україна, яка глибоко інтегрована у світову економіку, піддається впливу інноваційної глобальної аграрної сфери. Аналіз основних напрямів використання інновацій в аграрному секторі України показує, що основні досягнення спостерігаються у наступних сферах:

1) у галузі рослинництва, де значно поширюються нові гібриди і сорти сільськогосподарських рослин;

2) використання інноваційних технологій в точному і органічному землеробстві;

3) у галузі тваринництва, де вдосконалюються технології годівлі і утримання сільськогосподарських тварин, а також створюються нові ветеринарні препарати та системи захисту від хвороб;

4). у сфері управління діяльністю аграрних формувань, де відбувається адаптація до нових умов з функціонування ринків аграрної продукції [3, с. 48].

Для вдосконалення аграрної політики необхідно враховувати інноваційний аспект, що дозволить зміцнити внутрішні показники економічної діяльності аграрних підприємств через формування технологічних, агротехнічних та організаційно-економічних можливостей у сфері інновацій. Тобто активізація інноваційної сфери в аграрній сфері є однією з ключових передумов стабільного та сталого соціально-економічного розвитку країни. Тому ефективна діяльність аграрних підприємств можлива лише при системному та цілеспрямованому новаторстві, спрямованому на знаходження нових можливостей, які надає сфера бізнесу [4, с. 18].

Аграрний сектор економіки України нині не розвивається на основі інноваційної моделі, хоча існують видимі прояви інноваційних процесів, проте вони не є повністю охоплюючими, системними та необоротними. Основні причини такого кризового стану інноваційного розвитку вітчизняного аграрного сектору економіки визначаються впливом як макроекономічних, так і мікроекономічних чинників. До макроекономічних чинників можна віднести: дисбаланс цін на сільськогосподарську та промислову продукцію, зменшення обсягів централізованого субсидування та кредитування аграрних товаровиробників, значний податковий тиск, зменшення обсягів інвестиційних ресурсів, низький рівень оплати праці тощо.

До мікроекономічних чинників слід віднести: неефективне управління фінансовими ресурсами, нераціональний розподіл накладних витрат, неефективну організацію виробничо-господарської діяльності, систему оплати праці та мотивацію працівників, відсутність чіткої облікової політики підприємств тощо.

Впровадження інноваційної моделі розвитку аграрного сектору економіки України є ключовим для ефективності всієї економічної системи країни. Цей сектор має потенціал стати потужним двигуном для національної економіки, особливо в контексті зростання значення продовольства як соціального та економічного ресурсу. Світовий досвід свідчить, що одним з визначальних факторів успішного розвитку будь-якої економіки є її інноваційна спрямованість. Україна повинна прискорити інноваційні зміни в економіці та суспільстві, впровадивши інноваційну модель розвитку, що спрямована на створення передових рішень у сфері економіки, у відміну від сировинної моделі, яка визначилася в період після отримання незалежності.

Ефективність та перспективи інноваційної моделі розвитку значною мірою залежать від результатів інноваційної діяльності та створених умов у державі для її втілення на всіх етапах – від концепції до впровадження інноваційного продукту.

Наукові дослідження, проведені в ННЦ «ІАЕ» НААН України довели, що аграрний сектор економіки України поки що не розвивається на основі інноваційної моделі. Хоча інноваційні процеси у ньому помітні, проте вони не мають всеосяжного, системного та невідворотного характеру. Тому необхідно сформулювати таку модель розвитку та створити умови для її реалізації у довгостроковій перспективі [5, с. 200].

Визначення інноваційної моделі розвитку аграрного сектору має бути результатом спільних зусиль аграрної науки, практики виробництва та управління цим сектором, а також економічних вирішень загалом. Для досягнення цієї мети потрібно вирішити ряд теоретичних та практичних завдань.

У теоретичному плані, перш за все, необхідно визначити характер інноваційних процесів у аграрному секторі економіки України. Проведені дослідження доводять, що унікальність сільського виробництва призводить до основної ознаки його розвитку – повільної зміни характеристик землі, рослин і тварин. Таким чином, ключовою рисою інноваційної діяльності та її результатів є поступовість. З плином часу технології виробництва, засоби праці, сорти рослин та породи сільськогосподарських тварин постійно змінюються та вдосконалюються. Разом із промисловою революцією, механічна складова виробництва змінюється, а засоби захисту рослин, добрива та інші агрохімікати поліпшуються. Поступово інноваційна діяльність покращується у процесі удосконалення існуючих об'єктів та створення нової продукції (послуг), яка включає в себе різноманітні наукові розробки, такі як технічні засоби, технології, сорти рослин, породи сільськогосподарських тварин, а також нові продукти переробки сільськогосподарської сировини, які вже пройшли випробування в виробничих умовах і рекомендовані для широкого використання.

В нинішніх умовах потужного впливу НТП, що призвів до збільшення антропогенного та техногенного впливу на довкілля та зниження якості сільськогосподарської продукції за хімічними показниками. Це стало наслідком частого, нераціонального та неконтрольованого використання агрохімікатів. В результаті змінилися вимоги до оцінки впливу виробництва на навколишнє середовище та якості продуктів харчування і сільськогосподарської сировини. Це стало одним із проявів розвитку парадигми сталого розвитку [6, с. 45].

Проте підвищення екологічної свідомості та вимог до якості продуктів харчування зазвичай є характеристикою економічно розвинутих суспільств. Зростання чисельності населення на планеті, бідність та голод п'ятої частини населення планети, потребують збільшення обсягів продовольства за рахунок всіх доступних ресурсів. У таких умовах пріоритетом стає продуктивність природних ресурсів, які є ключовим чинником для виробництва продовольства.

Ці тренди визначають основні напрямки інноваційної діяльності у галузях сільського господарства:

- 1). забезпечення високої продуктивності за доступну вартість виробництва сільськогосподарської продукції;
- 2). підвищення якості сільськогосподарської продукції та виробничих процесів.

Аграрний сектор економіки України є тісно пов'язаним з розвитком суспільства, свідомістю та філософією існування людини. Рівень розвитку аграрного сектору впливає на інші сфери людського життя, включаючи економіку, управління, техніку і технології, культуру, а також життя на селі та інші аспекти. Аграрний сектор є фундаментом для загального добробуту всього населення країни.

Формування інноваційної моделі розвитку аграрного сектору стає неможливим без створення інноваційної інфраструктури та готовності суспільства приймати нововведення. Процес інновацій та створення відповідної інфраструктури в аграрній галузі мають свої особливості, що визначаються унікальними умовами сільськогосподарського виробництва, яке базується на природних факторах і використанні живих організмів та природних ресурсів як засобів виробництва. Ця специфіка посилюється організаційними особливостями функціонування аграрного сектору економіки, складними економічними умовами, різноманітною господарською структурою, що включає як потужні великотоварні підприємства, так і велику кількість дрібних товаровиробників, а також непропорційними міжгалузевими економічними зв'язками. Додатковою складністю є специфіка сільськогосподарської продукції, яка є життєво важливою для людини і має обмежені вимоги щодо зберігання, обробки, пакування та транспортування [7, с. 18].

Процес впровадження інновацій складається із декількох етапів, починаючи від розробки інноваційного продукту і завершуючи його апробацією та впровадженням у виробництво. Проте в Україні інноваційна діяльність часто недостатньо збалансована між цими етапами, оскільки учасники інноваційного процесу мало інформовані та не завжди зацікавлені один в одному. Ця проблема особливо актуальна в аграрному секторі економіки України, який виробляє сільськогосподарську продукцію та забезпечує її споживання.

Інноваційні процеси та нововведення у аграрному секторі дуже різноманітні. Серед них особливо важливі технічні, технологічні, екологічні, біологічні та інші види інновацій, багато з яких мають вплив на життєдіяльність живих організмів. Це обставину необхідно враховувати на всіх етапах управління інноваціями.

Також в аграрному секторі розробляються та впроваджуються організаційні та економічні новації, призначені для всієї галузі або окремих її сегментів та компонентів. Кожен вид інновацій має свої особливості застосування в різних сферах, а саме:

- 1). технічні та технологічні інновації спрямовані на покращення параметрів виробничого процесу та його результатів;
- 2). організаційні – розробляються та впроваджуються для поліпшення організації праці, управління, економічного та виробничого процесу, ринку та іншого;
- 3). економічні – спрямовані на підвищення економічних показників і результатів діяльності національної, галузевої економіки та економіки конкретних регіонів або підприємств;
- 4). технологічні інновації та інжиніринг технологічного процесу – спрямовані на підвищення продуктивності і ефективності.

Усі інновації мають важливе значення, тому лише широке підтримання різних їх типів на різних рівнях держави та регіонів забезпечить розгортання масштабного, всебічного і постійного процесу інновацій.

Одночасно з впровадженням інновацій у агропромисловому комплексі, необхідно реалізувати організаційно-економічні новації у сфері формування ринку землі сільськогосподарського призначення, розвитку прогресивних форм організації господарської діяльності, таких як інноваційно спрямовані кластерні структури, вдосконалення кредитно-фінансової системи, в тому числі через кредитні спілки, урівноваження міжгалузевих економічних відносин, формування та розвиток інфраструктури консультативної діяльності, організацію місцевих інноваційних ініціатив тощо [8, с. 59].

Вищезгадані види інновацій аграрного сектору розробляються та впроваджуються для конкретної типізованої групи суб'єктів, які залежать від їх організаційно-правових форм господарювання. Наприклад, вони можуть

бути спрямовані на державні негосподарські структури або на індивідуальних громадян. Особливості кожної з цих груп суб'єктів визначають запит та вимоги до інноваційної продукції.

Інноваційна продукція в аграрному секторі економіки класифікується за рівнем новизни. Це може бути щось нове для галузі на світовому рівні або саме для України. На рівні окремого підприємства інноваційна продукція може бути новою для конкретного суб'єкта господарювання.

Відповідно до походження та кадрового забезпечення інновацій виокремлюються такі категорії: власні розробки, ідеї, що були запозичені з інших країн або джерел, а також ті, які були реалізовані за участю як іноземних, так і вітчизняних вчених або спеціалістів.

За ступенем впливу інноваційна продукція, що впроваджується в аграрному секторі економіки, може мати значущі результати на різних рівнях: світовому, національному, регіональному або місцевому, включаючи окремі суб'єкти господарювання.

В аграрному секторі впроваджуються такі рівні інновацій:

- 1). широкомасштабні (нові сорти сільськогосподарських рослин або техніка);
- 2). середньомасштабні (зональні системи землеробства);
- 3). локальні (технології виробництва рідкісних продуктів, таких як ефіроолійні культури).

Залежно від ефективності застосування інноваційної продукції (послуг) можна визначити їх за критерієм ефективності:

- 1). соціальна (нові форми медичного обслуговування селян);
- 2). економічна (нові технологічні рішення);
- 3). екологічна (нові методи утилізації відходів як рослинництва так і тваринництва);
- 4). комплексна (нові організаційні методи) [4, с. 22].

За своїм призначенням інновації поділяються на:

- 1). багатоцільові (дифузні);
- 2). одноцільові.

За потенціалом можуть бути:

- 1). радикальними (проводити революційні зміни);
- 2). полегшувальними або модифікаційними.

У аграрному секторі економіки, інноваційна продукція фінансується з різних джерел, таких як власні кошти, отримані кредити та позики, бюджетні або позабюджетні асигнування, а також гранти на наукові дослідження та розвиток. Терміни реалізації інноваційних проектів можуть бути короткостроковими (1-3 роки, наприклад, для високоякісного насіння та засобів захисту рослин), середньостроковими (3-10 років, як для норм та стандартів, машинних систем) і довгостроковими (від 10 і більше років, наприклад,

селекційні роботи з різновидами та сортами). Кожен з цих проектів має свій рівень окупності і ступінь ризику.

Під час планування, розробки, апробації та впровадження інновацій важливо враховувати кожен з наведених характеристик з метою визначення сфери застосування, цілей, відповідного суб'єкта, ефективності та масштабу їх впровадження, а також передбачуваного рівня впливу. Також слід відповісти на питання щодо джерел фінансування як для самої розробки, так і для впровадження інновацій, визначити строки реалізації, рівень окупності та ризику під час втілення проекту. При створенні інноваційної продукції важливо визначити ступінь її новизни – чи є доцільним розробляти власний продукт, чи краще адаптувати або використовувати вже існуючі аналоги, оцінити інноваційний потенціал продукції, а також необхідність у кадровому забезпеченні та способи впровадження продукту [9, с. 141].

Визначені вище теоретичні положення необхідно використовувати при створенні інноваційної моделі розвитку аграрного сектору економіки України.

Також варто відзначити, що значна частина теоретичних, законодавчих і практичних засад для реалізації інноваційної моделі розвитку аграрного сектору вже існує. Наприклад, підтримка та створення сприятливих умов для інноваційної діяльності є важливою складовою державної політики і зафіксована в чинних нормативно-правових актах. Ця правова база включає:

- Конституцію України;
- Закон України “Про наукову і науково-технічну діяльність”, Закон України “Про інноваційну діяльність”, Закон України “Про пріоритетні напрямки розвитку науки і техніки”, Закон України “Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків”;
- інші законодавчі та підзаконні акти [10, с. 31].

Також важливими є концепції, які регулюють відносини в науково-технічних і інноваційних сферах, такі як концепція науково-технологічного та інноваційного розвитку України та концепція розвитку національної інноваційної системи.

Проте, закріплені у законодавчих актах положення про створення сприятливих умов для розвитку інноваційної діяльності та всіх її учасників не виконуються повністю, що негативно вплинуло на динаміку розвитку інноваційної інфраструктури та процесів в Україні.

Проте успішне втілення цих завдань є вирішальним для формування інноваційної моделі аграрного сектору економіки, побудованої на основі знань, наукового дослідження та їх комерціалізації.

Інноваційна інфраструктура в аграрному секторі України має свої особливості, зокрема, наявність різноманітних суб'єктів інноваційної діяльності, таких як підприємницькі структури та наукові установи, але сама система знаходиться на початковому етапі формування. Ці суб'єкти повинні адекватно

реагувати на можливі запити щодо інновацій та їх результатів від різних учасників впровадження інновацій.

Наявність в Україні великих підприємств у сфері агропромислового виробництва, які можуть активно здійснювати інноваційну діяльність, надає можливість розробляти, адаптувати та часто експортувати виробничі та техніко-технологічні інновації. Основною метою таких інновацій перш за все є досягнення економічного ефекту за рахунок ресурсозбереження або підвищення продуктивності праці [11, с. 54].

Ринок інноваційних продуктів у сфері аграрного виробництва та інших секторах повинен бути насичений. Цю роль виконує наука, яка сприяє розробці та передачі інновацій, що спрямовані на досягнення не лише економічних, а й екологічних, соціальних або комплексних результатів, і які можуть бути використані різноманітними групами споживачів, включаючи органи державного та місцевого управління та підприємства. Роль наукових установ у створенні інноваційних продуктів в аграрному секторі України на даному етапі розвитку є важливою, різноманітною і невід'ємною.

Реалізація ефективної інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки України потребує державної підтримки, яка повинна здійснюватися через систему економічних заходів і механізмів. Серед основних елементів такої підтримки слід виокремити:

- 1) зменшення оподаткування на суму приросту витрат на інноваційну діяльність;
- 2) звільнення від оподаткування прибутку, отриманого в результаті реалізації інноваційних проектів протягом певного періоду.
- 3) пільгове оподаткування дивідендів, що отримані від акцій тих підприємств, які здійснюють інноваційну діяльність;
- 4) зниження ставок податку на прибуток для спрямування резервних коштів на НДДКР;
- 5) надання пільг по інноваційним проектам у рамках пріоритетних програм [5, с. 207].

Розвиток інноваційної моделі аграрного сектору економіки є складною системною проблемою. Першочергово необхідно вирішити питання:

- 1). ефективного використання результатів наукових досліджень;
- 2). створення інфраструктури ринку інновацій в агропромисловому комплексі, яка забезпечить швидкий та результативний вплив інновацій, в тому числі за допомогою посилення взаємодії сільського господарства та підприємництва в інноваційній сфері;
- 3). покращення управління виробництвом інноваційної продукції, заснованої на наукових дослідженнях;
- 4). забезпечення необхідного фінансування наукових досліджень в галузі сільського господарства.

Зазначені заходи сприятимуть підвищенню благополуччя нації за рахунок збільшення конкурентоспроможності національного аграрного сектора як на внутрішніх, так і на світових ринках продовольства і сировини, завдяки впровадженню передових технологій, нових сортів і гібридів сільськогосподарських культур та порід тварин, використанню альтернативних джерел енергії, розвитку інформаційних систем, впровадженню нових форм організації господарської діяльності та моделей розвитку економіки тощо [12].

Висновки. Впровадження інноваційної моделі розвитку аграрного сектору економіки України є ключовим для ефективності всієї економічної системи країни. Цей сектор має потенціал стати потужним двигуном для національної економіки, особливо в контексті зростання значення продовольства як соціального та економічного ресурсу. Світовий досвід свідчить, що одним з визначальних факторів успішного розвитку будь-якої економіки є її інноваційна спрямованість. Україна повинна прискорити інноваційні зміни в економіці та суспільстві, впровадивши інноваційну модель розвитку, що спрямована на створення передових рішень у сфері економіки, у відміню від сировинної моделі, яка визначилася в період після отримання незалежності.

Ефективність та перспективи інноваційної моделі розвитку значною мірою залежать від результатів інноваційної діяльності та створених умов у державі для її втілення на всіх етапах – від концепції до впровадження інноваційного продукту.

Література:

1. Афендікова Н.О. Інноваційний розвиток аграрного виробництва в сучасних умовах. *Економіка та держава*. № 6. 2016. С. 32-34.
2. Долгошея Н.О. Організаційно-економічний механізм інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2011. № 3. С. 17-22.
3. Логоша Р.В. Державне регулювання ринку овочів: стан, проблеми, шляхи вирішення. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2016. Випуск 17, Ч. 2. С. 47-50.
4. Шаманська О.І. Формування системи інноваційно-орієнтованого розвитку аграрних підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 19. С. 17-23. DOI: 10.32702/2306-6814.2018.19.17
5. Саблук П.Т. Інноваційна модель розвитку аграрного сектору економіки України та роль науки в її становленні. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку*. 2011. № 2. С. 200-208.
6. Котельбан С.В. Механізм державного регулювання інноваційної діяльності. Матеріали Міжнародної науково-практ. конф. “Перспектива розвитку галузей економіки з урахуванням сучасних євроінтеграційних процесів”; 2017; Дніпро. Дніпро: НО “Перспектива”, С. 44-46.
7. Стан інноваційної діяльності та діяльності у сфері трансферу технологій в Україні у 2017 році : аналітична довідка. Писаренко Т.В., Кваша Т.К. та ін. Київ: УкрІНТЕІ, 2018. 98 с.
8. Логоша Р.В., Поліщук О.А., Дяченко М.В. Напрями активізації інвестиційної діяльності в сфері сільського господарства в умовах воєнного стану й поствоєнного відновлення. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2023. № 12 (271). С. 57–65. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10664441>

9. Логоша Р.В., Дяченко М.В. Теоретико-методологічні основи формування державного регулювання процесів інноваційного розвитку АПК в умовах глобальних трансформацій. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. Випуск №11(17). С. 138-152. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11\(17\)-138-152](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11(17)-138-152)

10. Мороз О.В., Логоша Р.В., Підвальна О.Г. Нормативно-правова регламентація процесу формування ринкових механізмів в аграрній економіці. *Міжнародний науково-виробничий журнал «Економіка АПК»*. 2019. № 5. С. 27–39. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201905027> <http://eaprk.org.ua/ru/contents/2019/05/27>

11. Логоша Р.В., Дяченко М.В. Зарубіжний досвід застосування методів державного регулювання інноваційного розвитку АПК. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2023. № 1 (260). С. 52–59. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7786997>

12. Rezvorovych, K. (2023). INTERNATIONAL NORMS AND THEIR ROLE IN THE GENDER VECTOR OF UKRAINE IN THE POST-WAR PERIOD: ANALYSIS OF SOCIAL, ECONOMIC AND POLITICAL ASPECTS. *PHILOSOPHY, ECONOMICS AND LAW REVIEW*. 2023. Volume 3, no. 2. P. 137–146. https://phelr.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/3_2/PhELR_3_2-137-146.pdf

References:

1. Afendikova N.O. (2016). Innovatsiyni rozvytok aharnoho vyrobnytstva v suchasnykh umovakh [Innovative development of agricultural production in modern conditions]. *Ekonomika ta derzhava*. № 6. 32-34 [in Ukrainian].

2. Dolhosheia N.O. (2011). Orhanizatsiino-ekonomichnyi mekhanizm innovatsiinoi diialnosti v aharnomu sektori ekonomiky [Organizational and economic mechanism of innovative activity in the agrarian sector of the economy]. *Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektualnoi vlasnosti*. № 3. 17-22 [in Ukrainian].

3. Lohosha R.V. (2016). Derzhavne rehuliuвання rynku ovochiv: stan, problemy, shliakhy vyrishennia [State regulation of the vegetable market: state, problems, solutions]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky*. Vypusk 17, Ch. 2. 47–50 [in Ukrainian].

4. Shamanska O.I. (2018). Formuvannya systemy innovatsiino-oriientovanoho rozvytku ahrarykh pidpriemstv [Formation of a system of innovation-oriented development of agricultural enterprises]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. № 19. 17-23. DOI: 10.32702/2306-6814.2018.19.17 [in Ukrainian].

5. Sabluk P.T. (2011). Innovatsiina model rozvytku aharnoho sektoru ekonomiky Ukrainy ta rol nauky v yii stanovlenni [An innovative model of the development of the agricultural sector of the economy of Ukraine and the role of science in its formation]. *Problemy innovatsiino-investytsiinoho rozvytku*. № 2. 200-208 [in Ukrainian].

6. Kotelban S.V. (2017). Mekhanizm derzhavnoho rehuliuвання innovatsiinoi diialnosti [Mechanism of state regulation of innovative activity]. *Materialy Mizhnarodnoi naukovo-prakt. konf. "Perspektyva rozvytku haluzei ekonomiky z urakhuvanniam suchasnykh yevrointehratsiinykh protsesiv"*; 2017; Dnipro. Dnipro: NO "Perspektyva", 44–46 [in Ukrainian].

7. Stan innovatsiinoi diialnosti ta diialnosti u sferi transferu tekhnolohii v Ukraini u 2017 rotsi: analitychna dovidka [The state of innovative activity and activity in the field of technology transfer in Ukraine in 2017: analytical reference]. Pysarenko T. V., Kvasha T. K. ta in. Kyiv: UkrINTEI, 2018. 98 [in Ukrainian].

8. Lohosha R.V., Polishchuk O.A., Diachenko M.V. (2023). Napriamy aktyvizatsii investytsiinoi diialnosti v sferi silskoho hospodarstva v umovakh voiennoho stanu y postvoiennoho vidnovlennia [Directions of intensification of investment activities in the field of agriculture in the conditions of martial law and post-war recovery]. *Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini*. № 12 (271). 57-65. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10664441> [in Ukrainian].

9. Lohosha R.V., Diachenko M.V. (2023). Teoretyko-metodolohichni osnovy formuvannia derzhavnoho rehuliuвання protsesiv innovatsiinoho rozvytku APK v umovakh hlobalnykh transformatsii [Theoretical and methodological foundations of the formation of state regulation of the processes of innovative development of the agricultural industry in the conditions of global transformations]. *Aktualni pytannia u suchasni nautsi*. Vypusk №11(17). 138-152. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11\(17\)-138-152](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11(17)-138-152) [in Ukrainian].

10. Moroz O.V., Lohosha R.V., Pidvalna O.H. (2019). Normatyvno-pravova rehlementatsiia protsesu formuvannia rynkovykh mekhanizmiv v aharnii ekonomitsi [Normative and legal regulation of the process of formation of market mechanisms in the agrarian economy]. *Mizhnarodnyi naukovo-vyrobnychi zhurnal «Ekonomika APK»*. № 5. 27–39. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201905027> <http://eapk.org.ua/ru/contents/2019/05/27> [in Ukrainian].

11. Lohosha R.V., Diachenko M.V. (2023). Zarubizhnyi dosvid zastosuvannia metodiv derzhavnoho rehuliuвання innovatsiinoho rozvytku APK [Foreign experience of applying methods of state regulation of innovative development of agricultural industry]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*. № 1 (260). 52–59. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7786997> [in Ukrainian].

12. Rezvorovych, K. (2023). INTERNATIONAL NORMS AND THEIR ROLE IN THE GENDER VECTOR OF UKRAINE IN THE POST-WAR PERIOD: ANALYSIS OF SOCIAL, ECONOMIC AND POLITICAL ASPECTS. *PHILOSOPHY, ECONOMICS AND LAW REVIEW*. 2023. Volume 3, no. 2. P. 137–146. https://phelr.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/3_2/PhELR_3_2-137-146.pdf